

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
Кафедра іноземних мов гуманітарних факультетів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи

(П.І.Б.)
2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні міждисциплінарні парадигми та напрями

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність : 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Факультет романо-германської філології

2021-2022

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Актуальні, міждисциплінарні парадигми та напрями»

Розробник: Бігунова Н.О., докт. філол. н., професор, завідувач кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів

Протокол № 11 від “ 10 ” червня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(Бігунова Н.О.)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____ факультету РГФ

Протокол № 12 від “18” червня 2021 р.

Голова НМК
(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____

(Телецька Т.В.)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто - та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри :

_____ (підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Загальна кількість кредитів – 3 Годин – 90 Залікових модулів – 1 Змістових модулів – 1	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна		
	Спеціальність: 035 Філологія			
	Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська	Рік підготовки:		
		1-й	1-й	
			Семестр	
			1-й	1-й
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції		
		18 год.	6 год.	
		Практичні		
		-	-	
		Самостійна робота		
		72 год.	84 год.	
		Форма підсумкового контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні міждисциплінарні парадигми та напрями» є дисципліною циклу гуманітарної та професійної підготовки. Дана програма становить собою лекційний курс для формування наукової компетентності. У ньому обговорюються такі наукові парадигми, як порівняльно-історична, структуралістська, функціональна, когнітивна та синергетична наукова парадигма. Крім того, вивчаються такі загальні методологічні принципи сучасного мовознавства, як експансіонізм, експланаторність, антропоцентризм та дискурсоцентризм.

Основною метою дисципліни «Актуальні міждисциплінарні парадигми та напрями» є формування інтегральної, загальних та фахових компетентностей у студентів, формування академічних навичок, необхідних для наукової діяльності та у подальшому навчанні в аспірантурі. Основна мета обумовлює вирішення наступних завдань: 1) засвоєння загальних засад комунікації, базових понять мовленнєвої комунікації; сутності комунікації та спілкування, мови та мовленнєвої діяльності; 2) засвоєння основних методологічних принципів сучасного мовознавства; 3) засвоєння основних елементів процесу комунікації, механізмів та процесів мовленнєвої діяльності, структури мовленнєвого акту, механізмів мовленнєвого впливу; основних принципів комунікативного аналізу тексту; 4) формування практичних навичок щодо розрізнення та пояснення мовленнєвих явищ комунікативної лінгвістики; 5) формування навичок аналізу тексту як знакової форми мовленнєвої комунікації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 7	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 8	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ЗК 11	Здатність проведення науково-іноваційних досліджень на належному рівні.
Фахові компетентності (ФК)	
ФК 1	Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних та перекладознавчих теоріях, напрямках і школах.
ФК 3	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
ФК 4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
ФК 10	Здатність до самостійного оволодіння новими знаннями, критичного оцінювання набутого досвіду з позиції останніх досягнень методики філологічної науки, зокрема перекладознавства, та соціокультурної практики.

Програмні результати навчання	
ПРН 1	Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку і професійного самовдосконалення.
ПРН 2	Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
ПРН 3	Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі, в тому числі в перекладознавстві.
ПРН 4	Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
ПРН 5	Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
ПРН 7	Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці та перекладознавстві.
ПРН 8	Демонструвати вміння здійснювати лінгвостилістичний, передперекладацький та перекладацький аналіз різножанрових текстів для визначення загальної стратегії перекладу залежно від мети перекладу, стилю, жанру, типу тексту та характеру адресата.
ПРН 10	Збирати й систематизувати мовні та мовленнєві, літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів, жанрів і галузей.
ПРН 11	Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
ПРН 13	Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
ПРН 14	Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів. Здійснювати редагування перекладу (власного і чужого).
ПРН 15	Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.
ПРН 16	Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі (зокрема перекладознавства) для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та

	суперечливих вимог.
ПРН 17	Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі (зокрема у перекладознавстві).
ПРН 20	Демонструвати володіння м'якими навичками, навичками критичного та креативного мислення та ефективно використовувати їх у професійному спілкуванні та діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міждисциплінарні парадигми та напрями

Тема 1. Порівняльно-історична наукова парадигма.

Тема 2. Структуралістська наукова парадигма.

Тема 3. Функціональна наукова парадигма.

Тема 4. Когнітивна наукова парадигма.

Тема 5. Синергетична наукова парадигма.

Тема 6. Експансіонізм, експланаторність, антропоцентризм та дискурсоцентризм як загальні методологічні принципи сучасного мовознавства.

Тема 7. Когнітивно-дискурсивний підхід до аналізу комунікативних явищ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усьо го	у тому числі			
		Л	п	лаб	сам. роб		л	П	лаб	сам.роб
1	90	18	-	-	72	90	6	-	-	84
Змістовний модуль 1.										
Тема 1. Порівняльно-історична наукова парадигма.	10	4			6					
Тема 2. Структуралістська наукова парадигма.	8	2			6	30	2			28
Тема 3. Функціональна наукова парадигма.	8	2			6					
Тема 4. Когнітивна наукова парадигма.	8	2			6					

Тема 5. Синергетична наукова парадигма.	8	2			6					
Тема 6. Експансіонізм, експланаторність, антропоцентризм та дискурсоцентризм як загальні методологічні принципи сучасного мовознавства.	34	4			30	30	2			28
Тема 7. Когнітивно-дискурсивний підхід до аналізу комунікативних явищ.	14	2			12	30	2			28
Разом за змістовим модулем 1	90	18	-	-	72	90	6	-	-	84

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні й лінгвістичні методи дослідження. Реферат тема 1, 2, 3, 4, 5)	30/28
2	Антропоцентризм як загальний методологічний принцип сучасного мовознавства. Доповідь. (тема 6)	15/28
3	Дискурсоцентризм як загальний методологічний принцип сучасного мовознавства. Доповідь. (тема 6)	15/28
4	Когнітивно-дискурсивний підхід до аналізу комунікативних явищ. Доповідь. (тема 7)	12

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

Лекції викладача, пояснення, дискусія, виконання самостійних завдань, робота зі словниками, підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей.

11. Методи контролю

Усне опитування, оцінювання завдань самостійної роботи, оцінювання доповідей, підсумкове бланкове тестування.

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

1) поточний контроль: на початку кожної лекції передбачено обговорення минулої лекції, участь в якому оцінюється в 4 бали (36 балів разом); для студентів заочного відділення опитування під час лекцій оцінюється у 12 балів (36 балів разом)

2) підсумковий контроль: в кінці курсу проводиться тестова робота, яка оцінюється в 40 балів.

3) оцінювання самостійної роботи – реферат (24 бали).

12. Питання для підсумкового контролю

1. Становлення, розвиток та проблеми порівняльно-історичної наукової парадигми.
2. Становлення, розвиток та проблеми структуралістської наукової парадигми.
3. Становлення, розвиток та проблеми функціональної наукової парадигми.
4. Становлення, розвиток та проблеми когнітивної наукової парадигми.
5. Становлення, розвиток та проблеми синергетичної наукової парадигми.
6. Експансіонізм як загальний методологічний принцип сучасного мовознавства.
7. Експланаторність як загальний методологічний принцип сучасного мовознавства.
8. Антропоцентризм як загальний методологічний принцип сучасного мовознавства.
9. Дискурсоцентризм як загальний методологічний принцип сучасного мовознавства.
10. Когнітивно-дискурсивний підхід до аналізу комунікативних явищ.
11. Психолінгвістичні дослідження процесу породження мовленнєвого висловлювання.
12. Співвідношення мисленнєвого та мовленнєвого процесів у свідомості людини.
13. Співвідношення судження та висловлювання у реальній комунікації.
14. Оцінювання як когнітивний процес у свідомості людини.
15. Співвідношення емоцій та оцінок.
16. Оцінні стереотипи.
17. Співвідношення судження та висловлювання у зображеній комунікації.
18. Паравербальний канал вираження оцінки.

13. Розподіл балів, які отримують студенти Для денної форми

Поточний контроль							Підсумковий контроль		Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Реферат	Підсумковий тест	
8	4	4	4	4	8	4	24	40	100

Для заочної форми

Поточний контроль							Підсумковий контроль		Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Реферат	Підсумковий тест	
	12		12			12	24	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

--

15. Рекомендована література

Основна

1. Бігунова Н.О. Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання : монографія. Одеса: КП ОМД, 2017. 580 с. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=

[&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=lvphj_2017_3_67](#)

2. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.Режим доступу: https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/3848/osnovyteoriyimovnoyi_komunikaciyi.pdf
3. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2010. 844 с.Режим доступу:
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с. Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001849>
5. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. Монографія / За ред. В. Різуна. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 392 с.Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/242668/>

Додаткова

6. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики. М.: Эдиториал, 2004. 224 с. Режим доступу: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/filosofija_jazyka/gijom_g_principy_teoreticheskoy_lingvistiki_1992/32-1-0-1561
7. Голубева Н.А. Слово. Текст. Дискурс. Прецедентные единицы. Нижний Новгород: Нижегородский гос. лингв. ун-тет им. Н.А. Добролюбова, 2009. 401 с. Режим доступу: <http://lse2010.narod.ru/index/0-166>
8. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Пер. с англ. М.: 2000. 312 с.Режим доступу: https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/kognitivnye_nauki/jazyk_poznanie_kommunikacija/17-1-0-1547
9. Кухаренко В.А. Текст и его структура: учебное пособие. Москва : Флинта, 2018. 188 с. Режим доступу: <http://www.flinta.ru/book.php?id=1711>
- 10.Макаров М.Л. Основы теории дискурса. М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. 280 с.Режим доступу: <http://yanko.lib.ru/books/cultur/makarov-osnovu-teorii-diskursa-8l.pdf>

Електронні інформаційні ресурси

- 1) <http://www.cognitivelinguistics.org/en/about-cognitive-linguistics>